

Vlaams
Parlement

ingediend op **233** (2014-2015) – Nr. 1
3 februari 2015 (2014-2015)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Lorin Parys

betreffende binnenlandse adoptie

INHOUD

1. Context	3
1.1. Historische situering en actuele situatie	3
1.2. Hoorzittingen	5
1.3. Definiëring	5
1.4. Het traject in België	6
1.5. En in de buurlanden?.....	9
2. Waar gaat het fout vandaag?.....	11
2.1. Ongelijke behandeling voor dezelfde situaties	11
2.2. Versnippering	12
2.3. Begeleiding van geboorteouders	13
2.4. Lange wachttijden en de hoge kostprijs	13
3. Voorstel en toelichting beleidskeuzes	14
3.1. Procedures van interlandelijke en binnenlandse adoptie op elkaar afstemmen	14
3.2. Bundeling van kennis en expertise	15
3.3. Begeleiding van afstandsouders	15
3.4. Fusie naar één binnenlandse adoptiedienst.....	16
3.5. Financiële gevolgen.....	16
3.6. Behouden van de mogelijkheid tot directe plaatsing.....	17
3.7. Informeren over alternatieven	17
3.8. Nazorg	18
3.9. Inzagerecht en gegevensdeling	18
4. Besluit.....	19
Bijlage: eerste ontwerptekst voorstel van decreet	21

1. Context

Deze conceptnota kwam tot stand dankzij de inbreng van een groot aantal personen en organisaties. Mensen die geadopteerd hebben, geadopteerd zijn geweest of adoptie overwegen alsook mensen die elke dag professioneel met adoptie bezig zijn. Daarbij is de inbreng van mevrouw Ariane Van den Berghe, Vlaams adoptie-ambtenaar, bijzonder verhelderend en leerrijk geweest.

De vraag naar een nieuwe regelgeving met betrekking tot binnenlandse adoptie is niet nieuw. In 2012 organiseerde het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA), op vraag van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een consultatieronde over nieuwe regels voor binnenlandse adoptie met als doel een nieuw decreet. Verschillende belanghebbenden en ervaringsdeskundigen werden geconsulteerd, waaronder spelers uit de pleegzorgorganisaties, spelers in de gezondheidszorg, de adoptiesector, de Gezinsbond en het Kinderrechtencommissariaat. Er kwamen vier thema's aan bod: voorbereiding en screening van kandidaat-adoptanten, begeleiding van ongewenst zwangere vrouwen, vaststelling van adoptabiliteit en subsidiariteit, de kindtoewijzing, de nazorg en het inzagerecht. Deze consultatieronde leverde echter geen eenduidige ontwerptekst op.

In de beleidsnota voor de legislatuur 2014-2019 van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin staat het volgende te lezen: "Het traject dat kandidaat-adoptanten voor een interlandelijke adoptie doorlopen, verschilt vandaag sterk van de procedure voor binnenlandse adoptie. Nochtans zijn de wettelijke voorwaarden en het opzet van het traject dezelfde. We gaan de dialoog aan met het federale niveau over de aanpassing van het gerechtelijk wetboek zodat kandidaten in beide procedures ook dezelfde rechten en plichten hebben en creëren voor alle kandidaat-adoptanten een transparant en eenvormig traject, tot en met het geschiktheidsvonnis." (pagina 45). En verder: "De binnenlandse adoptiedienst(en) hebben de opdracht om het integrale adoptietraject van het kind te volgen. Om dat te kunnen realiseren, zal er samengewerkt worden met de actoren die met ongewenst zwangere vrouwen in contact komen. Deze vrouwen hebben het recht op neutrale en volledige informatie over de verschillende mogelijkheden, onder andere de mogelijkheid tot discreet bevallen en adoptie. De begeleiding start bij deze afstandsmoeders/ouders. Maar omvat ook de bemiddeling en nazorg in het nieuwe gezin." (pagina 45)¹.

1.1. Historische situering en actuele situatie

Historisch bekeken is adoptie lange tijd een privaatrechtelijke aangelegenheid geweest waarbij weinig tot geen inmenging van de overheid kwam kijken. Het was oorspronkelijk bedoeld als middel om een volwassen persoon in de familie toe te laten of deze toegang te geven tot het erfrecht. Deze praktijk gaat terug tot de Romeinse tijden. Na de val van het Romeinse Rijk raakte de adoptiegedachte lange tijd in onbruik om pas opnieuw in het begin van de 19e eeuw op te duiken bij de opmaak van de Code Civil. Adoptie was toen nog steeds een revolutionair idee en had enkel betrekking op volwassen personen².

Het keerpunt in België kwam er pas vanaf 1940. Op dat moment werd de eerste wet gestemd die adoptie van minderjarigen mogelijk maakt. Het opzet was om kwetsbare kinderen de nodige bescherming te geven. Toen ontstond ook de idee dat ongewenst kinderloze echtparen op deze manier aan gezinsvorming konden doen. Het Burgerlijk Wetboek regelde echter enkel de voorwaarden (wie kon adopteren?) en de procedure van adoptie. De instemming van de biologische moeder was een vereiste. Er waren echter geen regels over de manier waarop de adoptie

¹ Jo Vandeurzen. Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019, pagina 45 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 125/1).

² Ariane Van den Berghe tijdens de hoorzittingen over de gedwongen adopties, 3 december 2014.

praktisch verliep. Evenmin was er een toezicht op de bemiddeling³. In de regelgeving zaten met andere woorden wel een aantal lacunes. Het gebrek aan regels voor adoptiebemiddelaars en het ontbreken van toezicht op adoptiepraktijken hebben ertoe geleid dat misbruiken zijn ontstaan zoals gedocumenteerd in de parlementaire hoorzittingen over gedwongen adopties.

In 2005 werd de federale adoptiewetgeving hervormd in het licht van de ratificatie van het Haags Verdrag. De regelgeving betreffende binnenlandse adoptie werd echter slechts minimaal gewijzigd, met als gevolg dat de huidige decreetgeving nog grotendeels dateert uit 1989⁴. We hebben dus absoluut nood aan een debat over nieuwe adoptieregelgeving. In hoofdzaak worden in het huidige decreet de erkenningsvoorwaarden van (binnenlandse) adoptiediensten geregeld. De opdrachten van de adoptiediensten worden slechts beperkt omschreven. Die moeten we scherp stellen. Bovendien wordt de werking van de adoptiediensten, inclusief de begeleiding van de geboorteouders, voornamelijk gefinancierd door de kandidaat-adoptanten. Dat kan mogelijk de schijn van een belangenconflict wekken.

In Vlaanderen zijn volgende adoptiediensten formeel erkend:

- Gewenst Kind, Antwerpen;
- De Mustard, Antwerpen;
- Gents Adoptiecentrum, Gent;
- Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij, Gent;
- Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare, Roeselare.

Vier van deze adoptiediensten kregen een verlenging van hun erkenning tot 2018. Voor De Visserij in Gent gold die verlenging slechts tot 31 oktober 2014⁵.

Het aantal binnenlandse adopties in Vlaanderen is relatief beperkt. Cijfers van Kind en Gezin⁶ tonen aan dat er in de laatste acht jaar tussen de 25 en 35 kinderen jaarlijks werden afgestaan voor binnenlandse adoptie. Deze cijfers worden bijgehouden door de erkende adoptiediensten die tussenkomen bij de binnenlandse adopties.

De wachtlijsten zijn door de jaren heen zeer uitgebreid geworden. Momenteel staan er bijna achthonderd kandidaat-adoptanten op de wachtlijst voor binnenlandse en interlandelijke adoptie. Sinds kort is er echter ook een dalende trend te merken in het aantal interlandelijke adopties. Dat het aantal adopties van buitenlandse kinderen dermate sterk daalt, komt omdat kinderen vaak in eigen land geholpen worden. De landen van adoptiekinderen ontwikkelen zich ook economisch, waardoor de overheid er kan investeren in een eigen systeem van jeugdbescherming, pleegzorg of binnenlandse adoptie. Het aantal adopteerbare kinderen is dus gedaald, het aantal kandidaat-adoptanten niet. De wachtlijsten blijven groot. Desondanks vinden we niet voor elk adopteerbaar kind een geschikte adoptiefamilie, vooral oudere kinderen of kinderen met een beperking vinden moeilijk adoptieouders⁷.

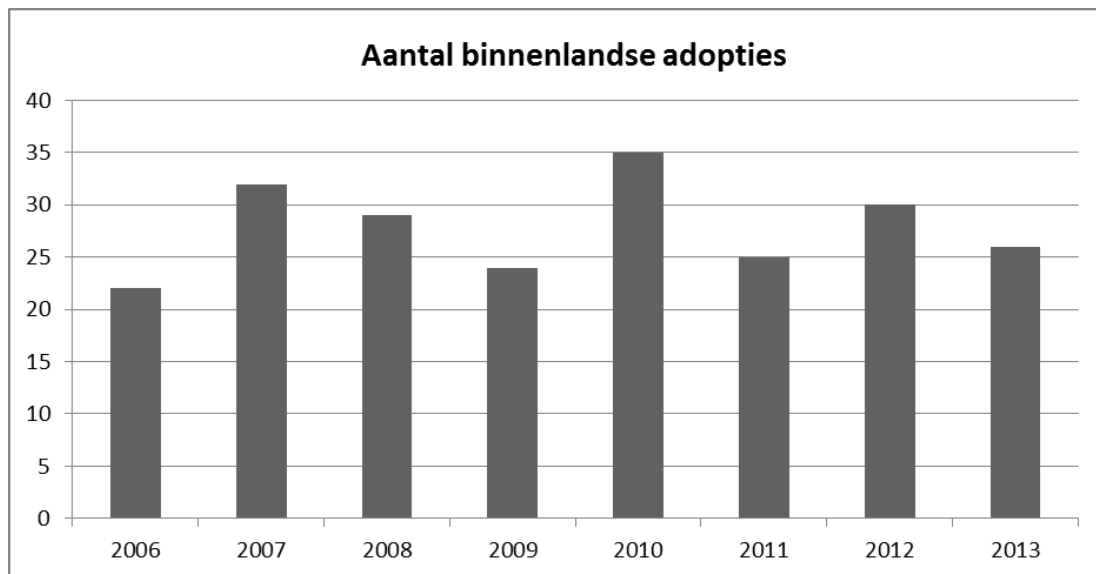
³ Het Vlaams Centrum voor Adoptie werd pas opgericht in 1989.

⁴ Decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten (Belgisch Staatsblad van 12 augustus 1989).

⁵ Kind en Gezin. Activiteitenverslag Adoptie 2013. <http://www.kindengezin.be/img/activiteitenverslag-vlaams-centrum-voor-adoptie-2013.pdf>.

⁶ <http://www.kindengezin.be/img/Aantallen-binnenlandse-adoptie.pdf>.

⁷ De Standaard, "Almaar minder adopties van buitenlandse kinderen", 9 januari 2015.

1.2. Hoorzittingen

De misbruiken in de tweede helft van de vorige eeuw werden reeds kort vermeld in bovenstaande tekst. De parlementaire hoorzittingen leverden inzicht op in hoe bepaalde misbruiken in het verleden konden gebeuren. Een gebrek aan duidelijke regelgeving, en bijgevolg het gebrek aan toezicht, lagen aan de basis van de misbruiken die plaatsvonden.

De eerste twee hoorzittingen vonden plaats in de eerste twee weken van december 2014: enerzijds op 3 december 2014, anderzijds op 9 december 2014. In de eerste hoorzitting kwam ook de Vlaamse adoptieambtenaar, Ariane Van den Berghe, aan bod. Ze gaf een interessante uiteenzetting over de verschillende lacunes in de vroegere en huidige regelgeving. Zo werd duidelijk dat er verbeteringen mogelijk zijn met betrekking tot de bewaring van de adoptiedossiers. Deze zijn immers essentieel voor een betekenisvol inzagerecht. Veel biologische moeders die enkele decennia geleden gedwongen werden hun kind af te staan, ondergaan immers vaak een hele zware zoektocht naar hun kind. Ook uit het oogpunt van het kind is het minstens even belangrijk dat elk kind het recht heeft om te weten waar zijn of haar wortels liggen. Het inzagerecht wordt dan ook vanzelfsprekend verder in deze conceptnota behandeld.

1.3. Definiëring

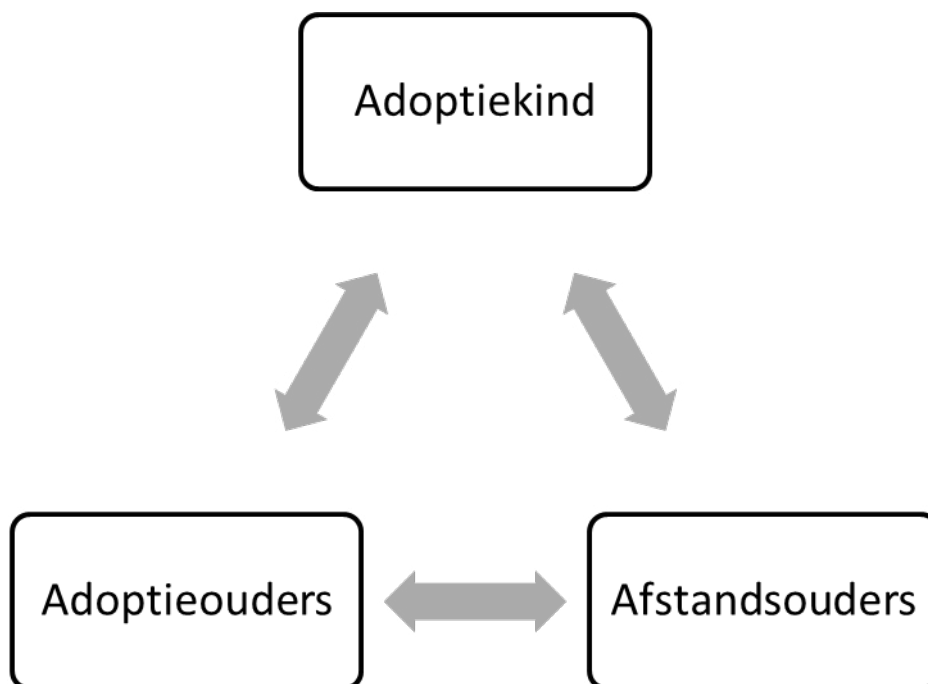
Voor een goed begrip bakenen we het concept 'binnenlandse adoptie' duidelijk af. Kind en Gezin definieert binnenlandse adoptie als volgt: "Bij een binnenlandse adoptie verblijft het kind op Belgisch grondgebied, zonder dat het naar België werd gebracht."⁸. Men kan kiezen tussen adoptie via een erkende adoptiedienst (voor een niet-gekend kind) of voor zelfstandige adoptie (gekend kind). Bij de laatste optie gaat het dan vaak over kinderen van de partner of andere familie.

Buitenlandse of interlandelijke adoptie daarentegen bevat duidelijk het element waarbij een kind fysiek van het ene naar het ander land wordt overgebracht. De adoptie kan uitgesproken worden in het land van herkomst of in België; dat is afhankelijk van de plaatselijke regelgeving. Ook worden kinderen naar België gebracht met het oog op adoptie, zonder dat er reeds adoptieouders gevonden

⁸ Kind en Gezin. Binnenlandse adoptie. <http://www.kindengezin.be/adoptie/adoptereren/binnenlandse-adoptie/>.

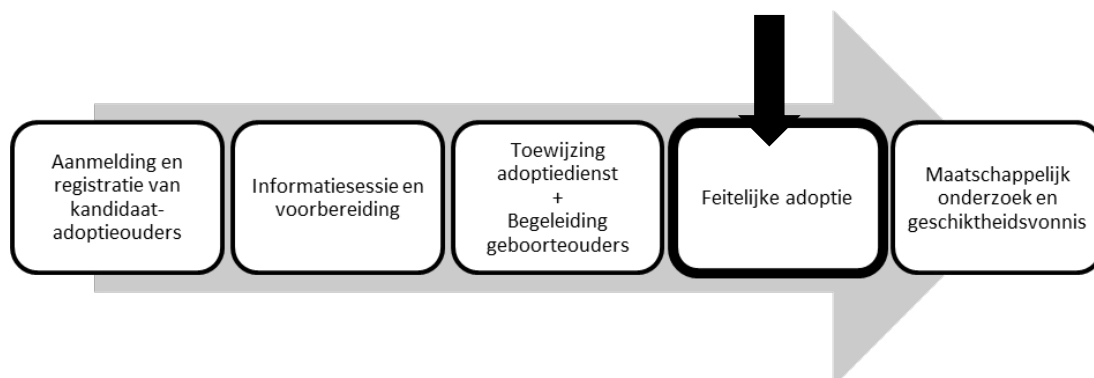
zijn, waarna ze geadopteerd worden voor een Belgische rechtbank; ook dit valt onder interlandelijke adoptie. Ook bij de interlandelijke adoptie kan men kiezen tussen een adoptieprocedure via een erkende adoptiedienst of voor een zelfstandige adoptie.

De adoptiedriehoek omvat de drie essentiële actoren in het adoptieproces, namelijk de biologische geboorteouders of afstandsoouders, het kind en de kandidaat-adoptanten (dit zijn de ouders die zich kandidaat stellen om een kind te adopteren). Dit geeft meer inzicht in de belangrijke processen en relaties die zich afspelen binnen het adoptieproces. De geadopteerde staat hierin centraal door de dubbele verbondenheid tussen adoptieouders en afstandsoouders.

1.4. Het traject in België

Binnenlandse adoptie

Deze procedure wordt slechts in beperkte mate decretaal geregeld daar het decreet verouderd is en dateert van 1989. Dat is ook de bestaansreden van deze conceptnota als aanzet tot decreetgeving. De procedure voor de binnenlandse adoptie van een niet-gekend kind start vanaf het moment dat een kandidaat-adoptant zich aanmeldt bij het Vlaams Centrum voor Adoptie. De kandidaat-adoptant krijgt een

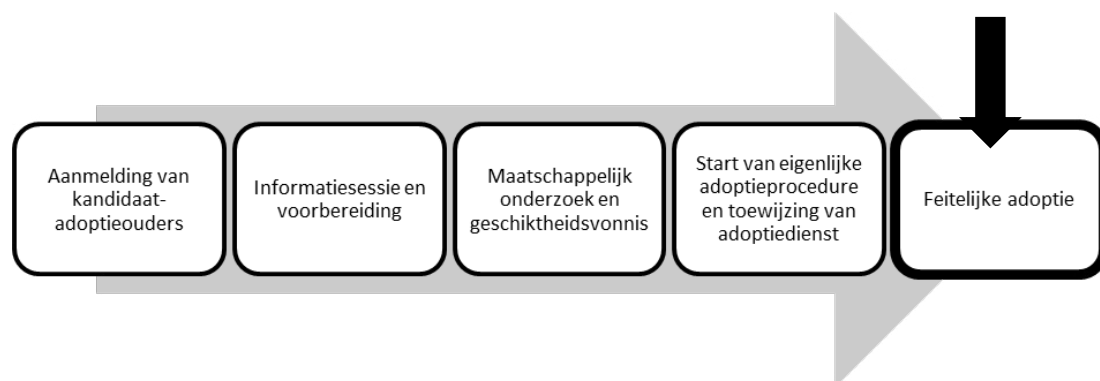
dossiernummer en wordt geregistreerd. De gegevens worden doorgegeven aan de EVA-vorming (EVA: extern verzelfstandigd agentschap).

Een adoptieprocedure van een niet-gekend kind verloopt in Vlaanderen altijd via een bemiddeling van een erkende adoptiedienst. De procedure bestaat uit een verplichte voorbereiding en evaluatie. De eerste grote informatiesessie werd tot voor 1 januari 2015 gegeven door de EVA-vorming. De vzw stopt dit jaar met de activiteiten omwille van de inwerkingtreding van de wetgeving voor meemoeders. Er wordt onderzocht of deze taak kan ondergebracht worden in een nieuw project bij het Gents Adoptiecentrum. Deze eerste infosessie wordt georganiseerd voor een grote groep, minstens eenmaal per jaar. De adoptant krijgt alle informatie die betrekking heeft op de adoptiedienst en de voorwaarden tot deelname aan de procedure die door de diensten wordt begeleid. Na de eerste infosessie beslist de kandidaat-adoptant of hij of zij nog verder wil deelnemen aan de verdere procedure. De kandidaat-adoptant die verder wil gaan, komt terecht op de centrale wachtlijst. Als er kandidaat-adoptieouders gezocht worden, worden telkens de eerste dertig kandidaten van de wachtlijst uitgenodigd voor een individueel gesprek en de daaropvolgende voorbereiding. De voorbereiding neemt in totaal ongeveer een dertigtal uren in beslag en bevat onder andere toelichting bij de juridische aspecten, psychologische aspecten, de adoptiedriehoek en de mogelijkheden voor nazorg. Indien de voorbereiding wordt voltooid, krijgt men een attest van voorbereiding, dat men later nodig heeft voor een verzoek tot adoptie bij de rechtbank.

Na de voorbereiding, gaat men over tot de keuze van de binnenlandse adoptiedienst waarmee men wil samenwerken. De adoptiedienst maakt dan een evaluatie over de gezinskenmerken, persoonlijkheid, achtergrond, motivatie, draagkracht en pedagogische kwaliteiten van de kandidaat-adoptanten. Dat gebeurt aan de hand van gesprekken met mensen van de dienst, zoals psychologen en maatschappelijk assistenten. Na een eventuele positieve evaluatie, komt men terecht op de wachtlijst van het betrokken adoptieagentschap. De matching tussen de kandidaat-adoptanten en de kinderen gebeurt volledig autonoom door de adoptiediensten. Ook de afstandsouders krijgen bepaalde inspraak in de matching.

In deze procedure zijn de adoptiediensten tevens verantwoordelijk voor de begeleiding en het informeren van de afstandsouders. Wanneer de geboorteouders ervoor kiezen om hun kind af te staan voor adoptie, komt het kind terecht in een pleeggezin tot de bedenkttermijn van twee maanden voorbij is. Een adoptieagentschap kan ook opteren voor 'directe plaatsing'. Dan komt een kind meteen in zijn of haar adoptief gezin terecht maar bestaat het risico dat de afstandsouders zich nog bedenken binnen de termijn van twee maanden. Alhoewel de adoptie in de feiten op dat ogenblik al voltooid is, start pas daarna het juridische adoptietraject voor de rechtbank.

De rechter zal dan oordelen of de kandidaat-adoptanten geschikt zijn om het kind te adopteren. Daarvoor is een maatschappelijk onderzoek nodig, dat in de praktijk gevoerd wordt door de adoptiedienst van de kandidaat-adoptanten. De dienst bezorgt het resultaat van het maatschappelijk onderzoek (binnen de twee maanden) aan de rechter die daarna een beslissing neemt en het adoptievonnis uitspreekt. Daar kan een termijn van meer dan één jaar over heen gaan. Als de adoptie wordt uitgesproken, is het kind geadopteerd en brengt het Openbaar Ministerie de ambtenaar van de burgerlijke stand op de hoogte zodat het kind in het bevolkingsregister kan ingeschreven worden. Die laat op zijn beurt de adoptie door de Federale Centrale Autoriteit registreren.

Interlandelijke adoptie

De adoptieprocedure voor interlandelijke adoptie verschilt van de bovenstaande procedure voor binnenlandse adoptie. Deze procedure wordt decretaal geregeld.

Vanaf het moment dat het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) het aanmeldingsformulier heeft ontvangen, wordt de kandidaat-adoptant – na betaling – doorgestuurd naar het Steunpunt Adoptie. De adoptanten worden uitgenodigd voor een informatiesessie, waarna de kandidaat-adoptant beslist of hij of zij al dan niet wil deelnemen aan de verdere procedure en voorbereidingsessies. Sinds 2012 werd het instroombeheer ingevoerd⁹. De bedoeling is dat het aantal toegelaten kandidaat-adoptanten wordt afgestemd op het aantal kinderen dat ter beschikking wordt gesteld voor adoptie. Bij deze berekening wordt rekening gehouden met drie factoren: het aantal kinderen dat de afgelopen twee jaar is aangekomen, het gemiddelde percentage van kandidaat-adoptanten dat de voorbije jaren de procedure afrondde met een geschiktheidsvonnis en de evoluties in de landen van herkomst.

Op het einde van het voorbereidingsprogramma krijgt de kandidaat-adoptant een attest van voorbereiding met een geldigheidsduur van één jaar. Bij een tweede adoptie moet het voorbereidingsprogramma niet opnieuw worden gevolgd. Het attest dat verkregen wordt in deze procedure is echter niet geldig voor de procedure van binnenlandse adoptie. De voorbereidingsprogramma's verschillen dan ook en worden tevens door verschillende organisaties georganiseerd.

Na het verkrijgen van het attest van voorbereiding, kan de kandidaat-adoptant een procedure opstarten voor de rechtbank met het oog op het verkrijgen van een geschiktheidsvonnis met een geldigheidsduur van vier jaar. De mogelijkheid bestaat om deze geldigheidsduur te verlengen met twee jaar onder voorwaarden.

In tegenstelling tot de procedure voor binnenlandse adoptie, kan de kandidaat-adoptant in deze niet kiezen welke dienst het maatschappelijk onderzoek uitvoert. De onderzoeken en de screening worden steeds gedaan door de Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek. Het onderzoek dient binnen de twee maanden na het bevel van de rechter aan de rechtbank te worden voorgelegd. De rechter neemt een beslissing op basis van het onderzoek dat gebeurd is. Van zodra de kandidaat-adoptanten over een geschiktheidsvonnis beschikken, vraag het VCA of hij/zij wil adopteren via bemiddeling door een erkende adoptiedienst of een zelfstandige procedure wil opstarten.

Conclusie

Het is niet logisch dat bij een binnenlandse adoptieprocedure er pas een uitspraak gedaan wordt over de geschiktheid van de kandidaat-adoptieouders op het moment

⁹ Decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

dat de adoptie wordt uitgesproken en het kind soms al een jaar bij de kandidaat-adoptanten verblijft. Bij interlandelijke adoptie is dit niet het geval: daar worden geen stappen gezet in het land van herkomst van het geadopteerde kind voordat de rechter hier uitspraak heeft gedaan over de geschiktheid van de kandidaat-adoptieouders.

Een ander groot verschilpunt is de verantwoordelijke voor het maatschappelijk onderzoek. Bij binnenlandse adoptie is dit de adoptiedienst die wordt gekozen door de kandidaat-adoptanten. Deze adoptiedienst krijgt geen structurele subsidiëring en is dus financieel zo goed als volledig afhankelijk van de kandidaat-adoptanten. Daar de adoptiedienst ook instaat voor de begeleiding van adoptieouders, kan hier de indruk van belangenvermenging ontstaan. Bij interlandelijke adoptie is dit beter geregeld: de verantwoordelijke voor het maatschappelijk onderzoek zijn de onafhankelijke Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek. Deze diensten staan volledig los van de verdere adoptieprocedure.

1.5. En in de buurlanden?

Het is altijd interessant om te kijken naar hoe buurlanden een bepaalde problematiek aanpakken. Daaruit kunnen we leren en fouten vermijden. Dat geldt ook voor adoptie. Hieronder wordt kort beschreven hoe het er in onze buurlanden aan toe gaat.

Nederland

In Nederland vertrekt men van het feit dat adoptie van een kind een ingrijpende gebeurtenis is, zowel voor de adoptieouders, geboorteouders en het adoptiekind. Op de website van de Raad van Kinderbescherming¹⁰ wordt een duidelijk traject uitgeschreven voor zowel interlandelijke als binnenlandse adoptie. We merken op dat beide procedures in Nederland sterk gelijklopend zijn, in tegenstelling tot de situatie hier.

Beide procedures starten in Nederland met een aanvraag voor adoptie bij de Stichting Adoptievoorzieningen. Deze toetst af of de kandidaat-adoptanten voldoen aan een aantal basisvoorwaarden. Voor binnenlandse adoptie is het bijvoorbeeld vereist dat de kandidaat-adoptieouder niet ouder dan veertig jaar is, voor interlandelijke adoptie ligt die grens op 45 jaar, al kan daar in bijzondere omstandigheden een uitzondering op worden gemaakt.

De volgende stap in beide procedures is de informatie- en voorlichtingsbijeenkomst nadat de aanvraag van de kandidaat-adoptanten schriftelijk werd bevestigd. Na de eerste informatiesessie moeten de kandidaat-adoptanten beslissen of ze nog verder willen gaan met de procedure. Indien wel, dan volgen er nog vijf informatiebijeenkomsten over adoptie, met name over wat dat betekent voor het kind en voor de kandidaat-adoptanten.

Daarna start het gezinsonderzoek. Een raadsonderzoeker gaat het gezin van de kandidaat-adoptanten observeren en interviewen. Dit onderzoek gaat zowel de huidige situatie als het verleden na. Ook gaat men meteen de bereidheid voor open adoptie¹¹ na bij de binnenlandse adoptie. Ook de medische informatie van het gezin wordt verzameld. Een stabiele situatie voor het kind is absoluut nodig; dat gaat uiteraard niet bij ernstige gezondheidsklachten. Het kind staat met andere woorden centraal. Bij de interlandelijke adoptie wordt in Nederland een extra psychologische test afgenomen indien de kandidaat-adoptanten op het moment van de aanvraag ouder zijn dan 42. Het onderzoek wordt afgerond met een rapport

¹⁰ <https://www.kinderbescherming.nl>.

¹¹ Adoptie waarbij er contact tussen de geboortemoeder en het kind mogelijk blijft.

dat de kandidaat-adoptanten samen met de raadsonderzoeker kunnen doornemen, waarbij feitelijke onjuistheden alsnog kunnen worden aangepast.

Wat betreft binnenlandse adoptie is het aanbod in Nederland net als in België vrij beperkt. Jaarlijks worden in Nederland ongeveer vijftien kinderen afgestaan voor binnenlandse adoptie – dat is een enorme daling in vergelijking met enkele jaren geleden. Kandidaat-adoptanten komen dan ook, net als in België, op een wachtlijst te staan. Bij de plaatsing van het kind wordt het kind eerst een jaar als pleegkind geplaatst in het gezin. Pas een jaar later kan een verzoek bij de rechtbank worden ingediend om de definitieve adoptie door te voeren. Na een jaar wordt opnieuw een onderzoek verricht naar het jaar dat het kind inwoonde bij de kandidaat-adoptanten. De biologische ouder kan nog op de rechterlijke uitspraak terugkomen. En als het adoptieverzoek bij de rechter ligt, kan de biologische ouder ook aan de rechter vragen om hem of haar alsnog voor het kind te laten zorgen. Dit betekent dat het minimaal een jaar lang niet vaststaat of de kandidaat-adoptant werkelijk het pleegkind kan adopteren.

Bij interlandelijk adoptie wordt toestemming gegeven door het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Indien de kandidaat-adoptant een beginseltoestemming heeft verkregen, dan kan hij of zij contact opnemen met de vergunninghouder die instaat voor de bemiddeling in interlandelijke adoptie.

Ook in Nederland kost binnenlandse adoptie een behoorlijke som geld. De kandidaat-adoptant betaalt de kosten voor een advocaat en een bijdrage aan de rechtspraak. Daarnaast betalen de kandidaat-adoptieouders ook nog eens de andere kosten, waaronder het uittreksel uit het geboorteregister en eventueel enkele medische kosten. Afhankelijk van het inkomen, neemt de overheid een deel van de kosten voor de rechtsbijstand voor haar rekening. De kandidaat-adoptieouders betalen wel altijd zelf een bijdrage, al is deze afhankelijk van het eigen inkomen en vermogen¹².

*Frankrijk*¹³

Voor binnenlandse adoptie in Frankrijk voorziet de wet twee mogelijkheden. In het eerste geval spreekt men over 'plenary adoption'. Deze wordt in Frankrijk dan ook door de meeste ouders gebruikt. Deze adoptieprocedure is voorbehouden voor kinderen jonger dan vijftien jaar. De procedure schrijft voor dat het geadopteerde kind dezelfde status krijgt als elk ander kind in het gezin. De keerzijde is echter dat de band tussen het kind en de biologische ouders volledig en definitief wordt doorgeknipt. De andere optie voor binnenlandse adoptie betreft 'simple adoption'. Deze wordt in mindere mate gebruikt. Het betreft hier minder- of meerderjarige kinderen. Hierbij worden een aantal banden tussen het kind en de biologische ouders behouden.

Interlandelijke adoptie wordt anders geregeld. Grosso modo kan deze procedure opgedeeld worden in een administratieve fase enerzijds en een juridische fase anderzijds. In de administratieve fase wordt ook hier nagegaan of de adoptieouders in staat zijn om de adoptie tot een goed einde te brengen. In de juridische fase wordt de definitieve adoptieprocedure voltooid.

¹² Nederlandse overheid. Een Nederlands kind adopteren. <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/adoptie/een-nederlands-kind-adopteren>.

¹³ Comparative Study Relating to Procedures for Adoption Among the Member States of European Union, Practical Difficulties Encountered in this Field by European Citizens Within the Context of the European Pillar of Justice and Civil Matters and Means of Solving These Problems and of Protecting Children's Rights: Final Report: Legal Analysis: JLS/2007/C4/017-30-CE-0157325/00-64. Demolin Brulard Barthelemy, 2007.

*Duitsland*¹⁴

In de Duitse wet staat geschreven dat adoptie enkel en alleen toegelaten is indien het ten goede komt aan het kind en indien men kan verwachten dat er zich een ouderkindrelatie ontwikkelt. In Duitsland geldt, net als in Vlaanderen, de regel dat een kind pas kan worden afgestaan voor adoptie acht weken na de adoptie.

In Duitsland werkt men ook met een soort van probatiemethode waarbij het kind gevolgd wordt in zijn of haar nieuwe thuissituatie. De wet in Duitsland benadrukt verder ook nog dat selectie van juiste adoptieouders moet gebeuren voor deze periode en niet erna. Uit onderzoek blijkt dat de procedure in Duitsland vaak wordt gepercipieerd als zijnde zeer effectief. De lengte van de procedure en het bureaucratische karakter ervan worden dan weer aangehaald als enkele kritieke punten.

2. Waar gaat het fout vandaag?

We proberen enkele pijnpunten van de huidige regelgeving bloot te leggen. Verder in deze conceptnota worden dan enkele beleidsvoorstellen gedaan om deze hiaten weg te werken. Het grootste probleem is dat in Vlaanderen nauwelijks regelgeving bestaat omtrent de binnenlandse adoptie. Enkel de erkenning van binnenlandse adoptiediensten is decretaal geregeld met het decreet van 3 mei 1989. Het is dan ook een doel om dat decreet te vervangen door een beter en meer uitgebreid decreet.

2.1. Ongelijke behandeling voor dezelfde situaties

De federale wetgeving schrijft een aantal voorwaarden voor om te mogen adopteren. Deze voorwaarden zijn dezelfde voor zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie. De kandidaat-adoptanten moet minstens 25 jaar oud zijn. En verder moet de kandidaat-adoptant ook minstens 15 jaar ouder zijn dan het kind dat hij of zij wil adopteren. Deze voorwaarden zijn anders voor een gekend kind in de eerste graad of zogenaamde stiefouderadoptie¹⁵. Het is verder bij wet verplicht om een voorbereidingsprogramma te volgen en geschikt te worden verklaard door de rechtbank¹⁶. Wie een kind van de partner wil adopteren, moet ofwel getrouwd zijn, wettelijk samenwonend of kunnen aantonen dat partners minstens drie jaar op permanente en affectieve wijze samenwonen. Verder kunnen ook alleenstaanden adopteren. Sinds kort is er een federale wet in werking getreden die het mogelijk maakt om het kind van een partner te erkennen, waardoor adoptie niet meer nodig is.

Op dit moment worden kandidaat-adoptanten geconfronteerd met twee verschillende trajecten, waardoor het volgen van voorbereiding met het oog op één type adoptie niet volstaat om daarna de andere adoptieprocedure aan te vatten. Dit maakt het moeilijk om vlot te schakelen tussen beide procedures, waardoor de flexibiliteit van het systeem onvoldoende is. Kandidaat-adoptanten worden in beide procedures geenszins gelijk behandeld, ondanks het feit dat de wettelijke en feitelijke situatie niet verschillend zijn van elkaar. In de praktijk merken we dat de adoptanten geconfronteerd worden met verschillende procedures, terwijl dit in strijd is met het Burgerlijk Wetboek, dat stelt: "De voorbereiding is niet verplicht voor de adoptant of de adoptanten die deze voorbereiding reeds hebben gevolgd bij een eerdere adoptie en van wie de geschiktheid om te adopteren door

¹⁴ Comparative Study Relating to Procedures for Adoption Among the Member States of European Union, Practical Difficulties Encountered in this Field by European Citizens Within the Context of the European Pillar of Justice and Civil Matters and Means of Solving These Problems and of Protecting Children's Rights: Final Report: Legal Analysis: JLS/2007/C4/017-30-CE-0157325/00-64. Demolin Brulard Barthelemy, 2007.

¹⁵ Stiefouderadoptie is een adoptie van het kind van de partner.

¹⁶ Burgerlijk wetboek artikel 343 tot en met 368.

de jeugdrechtbank is erkend.”¹⁷. De praktijk is met andere woorden in strijd met de wet-telijke bepalingen. Ook Kind en Gezin spreekt uitdrukkelijk de wens uit om beide trajecten met elkaar te stroomlijnen in haar Activiteitenrapport Adoptie 2013. De geschiktheid van kandidaat-adoptanten voor een binnenlandse adoptie wordt onderzocht door een binnenlandse adoptiedienst. Na een positieve evaluatie wordt een bemiddelingscontract afgesloten. Na een negatieve evaluatie wordt er geen contract afgesloten. Bij negatieve evaluatie is er geen mogelijkheid tot het aantekenen van beroep. De kandidaat-adoptanten in de binnenlandse procedure staan volledig zelf in voor de financiering van het maatschappelijk onderzoek. Bij de interlandelijke adoptie is decretaal bepaald dat de diensten voor het maatschappelijk onderzoek worden gesubsidieerd op basis van het aantal gerealiseerde onderzoeken. Bij binnenlandse adoptie wordt in de huidige procedure geen beroep gedaan op de Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek, waardoor deze ook niet van de subsidiering gebruikmaken.

De ongelijke behandeling is er ook voor het kind. Er is in het Gerechtelijk Wetboek¹⁸ voorzien dat de geschiktheid van kandidaat-adoptanten voor binnenlandse adoptie slechts wordt bepaald op het moment dat het verzoek tot adoptie wordt ingediend. Voorafgaand gebeurt uiteraard wel een maatschappelijk onderzoek door de adoptiedienst, maar het is aan de rechter om de uiteindelijke beslissing te nemen. Dat leidt vaak tot ingewikkelde en complexe situaties. Op het moment dat het verzoekschrift wordt ingediend, verblijft het kind vaak al een hele tijd bij de kandidaat-adoptieouders. Op dat moment is er dikwijls al een sterke sociale en affectieve band gegroeid, waardoor het voor de rechter zowel gevoelsmatig als juridisch niet gemakkelijk is om alsnog negatief te beslissen over de geschiktheid van de ouders. Een drastisch veranderende thuissituatie is allesbehalve optimaal voor de ontwikkeling van het kind.

2.2. Versnippering

Zoals reeds eerder in deze conceptnota staat geschreven, is het aantal binnenlandse adopties relatief beperkt in aantal. Toch zijn er heel wat verschillende organisaties actief op het terrein. Nergens is duidelijke regelgeving voor het afbakenen van de opdrachten van de verschillende organisaties, noch is er ergens sprake van gestructureerde financiering. Bovendien worden de beperkte middelen door versnippering op minder dan efficiënte wijze ingezet. Het is noodzakelijk om de sector te versterken – zowel organisatorisch als financieel. Ook hier is opnieuw verandering nodig.

Bovendien is er ook versnippering in de voorbereiding van de kandidaat-adoptanten. Bij interlandelijke adoptie worden deze voorbereidende infosessies gegeven door het Steunpunt Adoptie, bij de binnenlandse adoptie werd die georganiseerd door de EVA-vorming vzw. Sinds kort wordt er gewerkt aan een nieuw project dat zal ondergebracht worden bij de Gentse Adoptiedienst. Daar het grootste aantal binnenlandse adopties gaat over meemoeders die het kind van hun partner wensen te adopteren en daar sinds medio 2014 een nieuwe wetgeving is rond gestemd¹⁹, zal het aantal voorbereidingen in de binnenlandse adoptieprocedure sterk dalen. Het is logisch om de vorming van zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie door eenzelfde organisatie te laten organiseren.

¹⁷ Burgerlijk Wetboek, artikel 346-2.

¹⁸ Gerechtelijk Wetboek, artikel 1231-1 tot en met 1231-56.

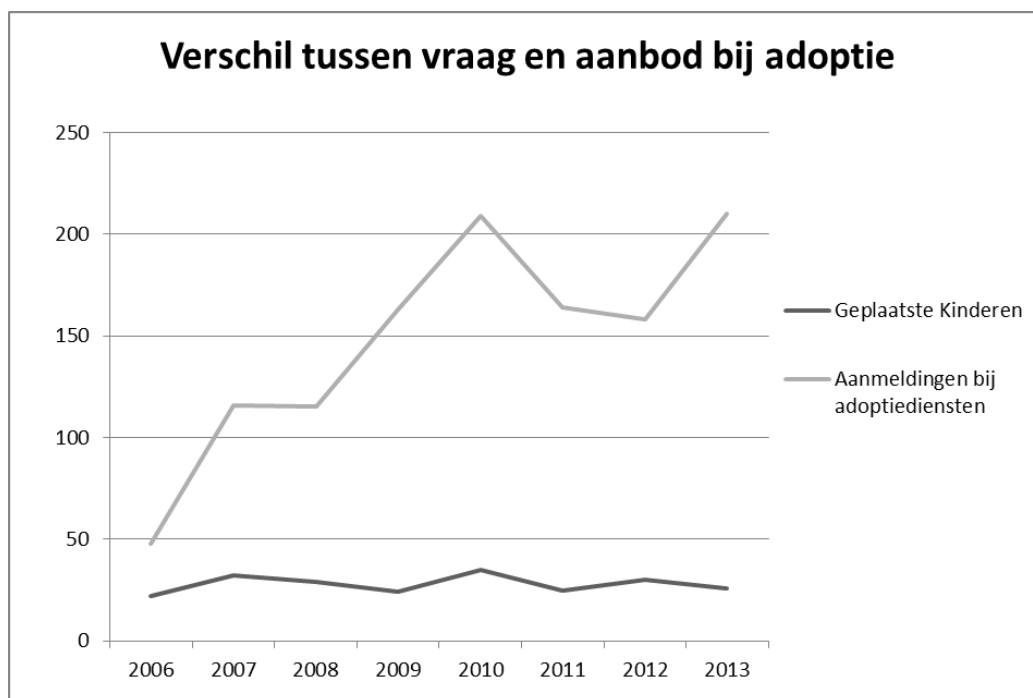
¹⁹ Op 23 april 2014 werd in het Federaal Parlement een wet goedgekeurd waardoor meemoeders het kind van hun partner kunnen erkennen. Alle kinderen geboren binnen het huwelijk zullen automatisch een afstammingsband hebben met de meemoeder. Voor samenwonende meemoeders geldt dezelfde regeling als bij een heterokoppel. Deze kinderen kunnen erkend worden door de meemoeder, zelfs voor de geboorte met akkoord van de geboortemoeder.

2.3. Begeleiding van geboorteouders

Vandaag gebeurt de begeleiding van moeders of ouders die eraan denken om hun kind af te staan door de adoptiediensten. Zij moeten moeders alle informatie over alternatieven aanreiken zoals over de mogelijkheden tot pleegzorg of gezinsondersteuning. Hoewel de adoptiediensten dit ook in eer en geweten doen, is het niet verstandig om de schijn van een belangenconflict te laten bestaan. De adoptiediensten worden immers gefinancierd door de kandidaat-adoptieouders die op zoek zijn naar een adoptiekind.

2.4. Lange wachttijden en de hoge kostprijs

Er is een sterk verschil in vraag en aanbod op het vlak van binnenlandse adoptie, wat leidt tot ellenlange wachttijsten. De wachttijd voor binnenlandse adoptie is uiteraard afhankelijk van het aantal kinderen dat wordt afgestaan en het aantal ouders dat zich als kandidaat-adoptant opgeeft. Daar zit het grote verschil. Jaarlijks worden gemiddeld ongeveer twintig tot dertig kinderen afgestaan voor adoptie. Hiertegenover staat de grote vraag: jaarlijks stellen zich ongeveer honderdvijftig tot tweehonderd mensen kandidaat als adoptieouder²⁰. Hierdoor loopt de wachttijd steeds hoger op. Kinderen die in 2013 werden geplaatst, werden in gezinnen geplaatst die zich vier tot vijf jaar eerder voor het eerst hadden aangemeld voor adoptie²¹. Opvallend is dat het aantal geplaatste kinderen vrij stabiel blijft, terwijl het aantal kandidaat-adoptanten sterk is toegenomen.

De forse stijging situeert zich vooral bij koppels van hetzelfde geslacht aangezien interlandelijk adopteren voor hen nog steeds zeer moeilijk is. Hierdoor richten ze zich vooral op binnenlandse adoptie. Verder waren er in 2013 120 heterokoppels, 7 vrouwenkoppels, 10 alleenstaande vrouwen en 7 alleenstaande mannen die een kind via een binnenlandse adoptiedienst wilden adopteren²². Het zijn dan ook vooral mannelijke koppels die op de wachttijsten voor binnenlandse adoptie staan²³.

²⁰ Vlaams Centrum voor Adoptie. Activiteitenverslag Adoptie 2013.

²¹ Kind en Gezin: Hoe lang duurt het om een kind te adopteren? <http://www.kindengezin.be/contact-en-help/veelgestelde-vragen/adoptie/hoe-lang-duurt-het-om-een-kind-te-adopteren.jsp>.

²² Vlaams Centrum voor Adoptie. Activiteitenverslag Adoptie 2013.

²³ Ariane Van den Berghe. Gedachtewisseling over het Activiteitenverslag Adoptie 2012 (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2184/1).

Het verschil tussen vraag en aanbod heeft ook als gevolg dat de kostprijs vrij hoog is. Dat geldt zowel voor interlandelijke als voor binnenlandse adoptie. De totale gemiddelde kostprijs voor kandidaat-adoptanten ligt respectievelijk rond de 7100 en 6700 euro. De adoptiepremie die elke adoptant krijgt, is hierin meegerekend (deze omvat een eenmalige vergoeding van 1233,11 euro)²⁴. Het verschil ligt voornamelijk in de prestatievergoeding voor de adoptiedienst. Bij interlandelijke adoptie is dit in de regelgeving vastgelegd (maximaal 3000 euro, te indexeren), bij binnenlandse adoptie is dat niet het geval. We pleiten ervoor om ook voor de binnenlandse adoptie een regelgeving uit te werken zoals dat gebeurd is voor de interlandelijke adoptie.

3. Voorstel en toelichting beleidskeuzes

Hier trachten we enkele beleidsvoorstellen te formuleren om hiaten en praktische problemen in de binnenlandse adoptie weg te werken.

3.1. Procedures van interlandelijke en binnenlandse adoptie op elkaar afstemmen

We kiezen er resoluut voor om de procedures van de interlandelijke en binnenlandse adopties te stroomlijnen. Momenteel is het zo dat kandidaten in de procedure voor binnenlandse adoptie niet makkelijk kunnen schakelen naar de procedure voor interlandelijke adoptie en omgekeerd. Als gevolg van de grote verschillen tussen de twee procedures merkt Kind en Gezin dat veel ouders zich inschrijven voor beide procedures, waardoor het beheer van instroom en wachttijden bemoeilijkt wordt. Het stopzetten van de ene procedure na het afsluiten van een bemiddelingscontract bij de andere dienst, zorgt vaak voor onbegrip bij de kandidaat-adoptanten.

Verder kiezen we er ook voor om in de procedure voor geschiktheid voor binnenlandse adoptie te stroomlijnen met de procedure voor interlandelijke adoptie. Daarbij kiezen we er voor om de geschiktheid om een kind te adopteren te laten vaststellen door een rechter na een deskundig onderzoek voorafgaand aan de adoptie.

Concreet betekent dit dat elke kandidaat-adoptant die zich aanmeldt voor adoptie bij het Vlaams Centrum voor Adoptie (onderdeel van Kind en Gezin) eenzelfde voorbereidend traject zal volgen. Dit zal ervoor zorgen dat de praktijk in overeenstemming wordt gebracht met de regels van het Burgerlijk Wetboek. Vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving zal het voorbereidend traject voor binnenlandse adoptie dus niet meer verschillen van dat van de interlandelijke adoptie. Het traject start met een algemene infosessie met een algemene toelichting over beide adoptievormen. Daarna volgt een algemene voorbereiding, georganiseerd door Steunpunt Adoptie, waarbinnen uiteraard voldoende ruimte dient te zijn voor de specifieke eigenschappen van binnenlandse en interlandelijke adoptie. Deze voorbereiding zal enkel moeten doorlopen worden bij de eerste adoptie. Zoals reeds geschreven staat, gebeurt daarna de geschiktheidsbeoordeling. Het is in het belang van zowel het kind als de kandidaat-adoptanten dat dit onderzoek en de beoordeling gebeuren voorafgaand aan de uitspraak van rechter en de feitelijke adoptie. De opdracht voor het maatschappelijk onderzoek zal dan worden gegeven door de familierechtbank. De Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek, vermeld in artikel 11 van het decreet van 20 januari 2012 betreffende interlandelijke adoptie, zijn het best geplaatst voor deze taak, want deze beschikken over de nodige expertise, en sinds de invoering van het instroombeheer²⁵ bij interlandelijke adoptie over extra tijd. Bovendien zijn deze Diensten voor Maatschappelijk

²⁴ Niels Saelens (MoneyTalk). De werkelijke kosten van een adoptie. 11 december 2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2184/1).

²⁵ Instroombeheer werd in 2012 ingevoerd. Bron: Kind en Gezin. <http://www.kindengezin.be/adoptie/adopteren/buitenlandse-adoptie/procedures/>.

Onderzoek onafhankelijk, is er een budget beschikbaar en staan deze los van de verdere adoptieprocedure, in tegenstelling tot de adoptiediensten zoals dat nu het geval is bij de binnenlandse adoptie. Hierna volgt dan een specifieke voorbereiding voor de kandidaat-adoptanten na het afsluiten van een contract met een adoptiedienst. Deze specifieke voorbereiding zal dan georganiseerd worden door de betrokken adoptiedienst.

We zorgen er ook voor dat er in de nieuwe regelgeving een duidelijke beroepsprocedure mogelijk is, zodat een nieuw maatschappelijk onderzoek kan worden bevolen door de rechter. In de huidige procedure is het zo dat het geschiktheidsvonnis van de rechter pas na de feitelijke adoptie plaatsvindt, waardoor geen beroepsmogelijkheid tegen het maatschappelijk onderzoek van de adoptiedienst mogelijk is. In het nieuwe voorstel zorgen we ervoor dat het geschiktheidsvonnis wordt uitgesproken voor de feitelijke adoptie, waardoor er wel een duidelijke beroepsprocedure aanwezig is.

3.2. Bundeling van kennis en expertise

We stellen voor om de vormingen onder te brengen bij het Steunpunt Adoptie, dat deze taak nu al op zich neemt bij de interlandelijke adoptie. Op deze manier wordt kennis en expertise samengebracht. Het is in deze mogelijk en opportuun de werking van binnenlandse en interlandelijke adoptie samen te brengen en hun expertise te poolen. Op financieel vlak moet dit zorgen voor efficiëntiewinsten en kosteneffectieve inzet van middelen.

Ook op het vlak van screening dringt zich verdere rationalisatie op. In de binnenlandse adoptieprocedure gaat het momenteel om ongeveer dertig adopties per jaar. Het is niet eenvoudig om voor deze beperkte doelgroep een multidisciplinair team samen te brengen dat beschikt over voldoende expertise. Mede door het instroombeheer bij de interlandelijke adoptie wordt de capaciteit van de Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek (die subsidies krijgen voor 88 maatschappelijke onderzoeken per jaar) niet ten volle benut. We stellen dan ook voor om de screening van kandidaten voor zowel interlandelijke als binnenlandse adoptie onder te brengen bij de Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek.

3.3. Begeleiding van afstandsouders

Om – vaak ongewenst – zwangere vrouwen te adviseren vooraleer ze beslissen tot adoptie is een laagdrempelige en onafhankelijke dienstverlening nodig die kan genieten van structurele financiering. Momenteel krijgen binnenlandse adoptiediensten geen subsidies van Kind en Gezin. In de nieuwe decreetgeving moet met andere woorden voorzien worden dat de begeleiding van afstandsouders financieel losgekoppeld wordt van het aantal adopties of de lengte van de wachtlijst van een adoptieagentschap. Op deze manier is er ook geen enkele kans op (een schijn van) belangenvermenging.

De meeste ervaring en expertise voor de begeleiding van ongewenst zwangere vrouwen ligt bij de binnenlandse adoptiediensten, dit zowel voor de geboorte als na de afstand. In Vlaanderen lijken er weinig andere organisaties met dergelijke expertise aanwezig. In acht genomen dat het hier gaat om een zeer beperkte doelgroep, lijkt het ons niet wenselijk of nodig om deze taak en middelen nogmaals te gaan versnipperen. Als begeleiding door een organisatie gebeurt, is het nadien ook een stuk eenvoudiger om aan de slag te gaan met vragen van de geadopteerde omtrent zijn afkomst of identiteit. Bovendien blijkt uit onderzoek²⁶ dat de adoptiedienst een van de belangrijkste aanspreekpunten is voor zowel het adoptiekind

²⁶ Marlies Van Kerckhoven. Nazorg bij binnenlandse en buitenlandse adoptie: kwalitatief onderzoek aan de hand van diepte-interviews en twee casestudies.

als de adoptieouders omdat adoptiegezinnen vertrouwd zijn met de mensen en hun werking.

Naast financiële scheiding zorgen we er ook voor dat de begeleiding van afstandsouders en kandidaat-adoptanten ook functioneel gescheiden is. Verschillende teams binnen een grotere adoptieorganisatie zullen instaan voor de begeleiding van kandidaat-adoptieouders enerzijds en voor afstandsouders anderzijds. Elk team neemt een individuele en gemotiveerde beslissing. Deze vuistregel wordt nu reeds door alle erkende adoptiediensten gebruikt.

We merken in Vlaanderen dat er ook nog steeds lacunes zijn op het vlak van informatie voor ongewenst zwangere vrouwen. Het is van belang dat deze vrouwen snel toegang hebben tot neutrale en juiste informatie. De inhoud noch de toegang mag in geen geval afhankelijk zijn van de persoon of organisatie tot wie zij zich richten. Momenteel is er geen algemeen en breed toegankelijk informatieaanbod voorhanden. Er dient dus werk te worden gemaakt van een breed en laagdrempelig aanbod aan informatie, dat rechtstreeks toegankelijk is voor ongewenst zwangere vrouwen. We denken hierbij aan een centrale website en een informatie cursus voor hulp- en zorgverleners in de eerste lijn; zij worden immers regelmatig geconfronteerd met vragen hieromtrent. We wensen hier sterk de nadruk te leggen op de eerste lijn, omdat deze de belangrijke verbinding vormt tussen effectieve hulp en de hulpzoekenden. Er moet in de nieuwe decreetgeving duidelijk worden ingezet op samenwerking met gezondheidsprofessionelen. Op deze manier kan er gepast, juist en neutraal geïnformeerd worden.

3.4. Fusie naar één binnenlandse adoptiedienst

We stellen voor om de kennis en expertise van de verschillende adoptiediensten voor binnenlandse adoptie te bundelen in één erkende adoptiedienst. Deze aanbeveling wordt ook gedaan door Kind en Gezin. Volgens de organisatie is er consensus over de fusie en werden er in 2013 reeds verkennende gesprekken gehouden tussen de verschillende adoptiediensten²⁷. De Vlaamse Regering zal dan instaan voor de erkenning en subsidiëring van de adoptiedienst. De erkende adoptiedienst zal dan een jaarlijkse basissubsidie krijgen voor de adoptiebemiddeling en -nazorg. Daarnaast zal er ook een extra forfaitaire subsidie voorzien worden voor het begeleiden van geboortemoeders. Kandidaat-adoptanten die op de adoptiedienst een beroep doen voor de bemiddeling zullen daarvoor een vergoeding moeten betalen aan de adoptiedienst (momenteel is deze laatste de enige inkomstenpost voor de binnenlandse adoptiediensten). De binnenlandse adoptiedienst zal werken vanuit het oogpunt van het kind. Een integraal traject vanaf de begeleiding van afstandsouders tot en met de nazorg zal dan de taak zijn van deze dienst. Door deze schaalvergroting en het bundelen van kennis, kan men in de toekomst garant blijven staan voor een kwaliteitsvolle werking en dienstverlening.

Ondertussen werd reeds een eerste project op poten gezet waarin de vijf adoptiediensten hun verschillende werkingen omvormen tot één aanbod. Vervolgens zal ook de eigenlijke bemiddeling aangepakt worden zodat de volledige dienstverlening op elkaar wordt afgestemd. Op die manier werden de adoptiediensten reeds klaargemaakt voor een eenmaking.

3.5. Financiële gevolgen

De jaarlijkse subsidie die vzw EVA-vorming (± 170.000 euro) ontvangt voor de uitvoering van haar opdrachten, wordt nu grotendeels ingezet voor de verplichte voorbereiding van de meemoeders, en slechts beperkt voor de voorbereiding van kandidaat-adoptanten die wachten op een ongekend kind. Aangezien meemoeders

²⁷ Kind en Gezin. Activiteitenverslag Adoptie 2013.

nu via een eenvoudige erkenning effectief meemoeder worden, komen de hiervoor voorziene middelen grotendeels vrij bij het Steunpunt Adoptie.

Dit bedrag kan samen met de huidige personeelssubsidies en de projectsubsidies die nu jaarlijks worden toegekend aan de binnenlandse adoptiediensten (voor het maatschappelijk onderzoek bij stiefouderadopties, voor het zoekregister en special needs adoptie) aangewend worden om de werking van de binnenlandse adoptiedienst minstens te subsidiëren. Prioriteit gaat hierbij naar de begeleiding van de afstandsmoeders, zodat deze niet langer financieel afhankelijk van de bijdragen van kandidaat-adoptanten.

De kosten verbonden aan de eigenlijke bemiddeling worden, zoals voor interlandelijke adopties, in principe gedragen door de kandidaat-adoptanten, die hiervoor een prestatievergoeding betalen aan de adoptiedienst. Het maximumbedrag wordt vastgelegd in de regelgeving.

Voor de begeleiding en nazorg van adoptiegezinnen en geadopteerden, met inbegrip van de werking van het zoekregister, voorzien we een basissubsidie in de regelgeving. De kosten voor extra nazorg worden, naar analogie van de situatie bij interlandelijke adoptie, wel deels door de gezinnen zelf bekostigd. Ook hier kiezen we voor een kostenstructuur en tarieven die afgestemd zijn op de regelgeving inzake interlandelijke adoptie.

Het op elkaar afstemmen van de procedures en het werken met een beperkt aantal erkende voorzieningen binnen het beleidsdomein Adoptie, betekent een aanzienlijke administratieve en organisatorische vereenvoudiging. Daar zijn, ook op financieel vlak, voordelen aan verbonden.

3.6. Behouden van de mogelijkheid tot directe plaatsing

Al eerder werd aangehaald dat de biologische ouders een bedenktijd van twee maanden hebben die begint te lopen vanaf de geboorte van het kind. De meeste adoptiediensten kiezen ervoor om het kind tot de eigenlijke adoptie toe te wijzen aan een tijdelijke pleegzorgfamilie. In dit geval verschilt het adoptiegezin met andere woorden van het tijdelijke pleeggezin.

Adoptiedienst Gewenst Kind past vandaag echter een andere logica toe. Bij deze adoptiedienst bestaat de mogelijkheid tot 'directe plaatsing'. In deze procedure wordt het adoptiekind meteen bij het adoptiegezin geplaatst. De biologische ouders behouden wel nog steeds de wettelijke bedenktijd van twee maanden, maar het zorgt ervoor dat het kind meteen in een stabiele situatie terechtkomt waarbij het niet steeds moet verhuizen van gezin naar gezin. De duidelijke meerwaarde voor het kind en voor de adoptieouders, die reeds enkele dagen na de geboorte bij elkaar zijn, weegt sterk op tegen de onzekerheden in de eerste maanden. Verder geven adoptieouders ook aan dat een ontmoeting bij de geboorte de stress rond contactname op een latere leeftijd vermindert²⁸. We zorgen ervoor dat deze optie behouden blijft door deze decretaal te verankeren.

3.7. Informeren over alternatieven

Zoals reeds aangekaart, swingen de wachtlijsten en de wachttermijnen voor binnenlandse adoptie de pan uit. Ook hier willen we een oplossing aanreiken om de wachtlijsten binnen de perken te houden. Momenteel bedraagt de gemiddelde wachtduur voor een binnenlandse adoptie tussen de vier tot vijf jaar, soms zelfs tot zes of zeven jaar²⁹.

²⁸ Adoptiedienst Gewenst Kind. Jaarverslag 2013.

²⁹ Ariane Van den Berghe. Gedachtewisseling over het Activiteitenverslag Adoptie 2012.

We merken dat het aantal geplaatste kinderen jaarlijks vrij stabiel blijft, in tegenstelling tot het aantal kandidaat-adoptanten dat sterk is toegenomen in de laatste jaren. De aanbodzijde in deze is uiteraard nauwelijks of zelfs helemaal niet te beïnvloeden. Daarom pleiten we ervoor om de instroom langs de vraagzijde beter te beheren. In de nieuwe decreetgeving voorzien we een gelijkaardig systeem als het instroombeheer in de interlandelijke adoptie zoals dat voorzien werd in het desbetreffende decreet. Kandidaat-adoptanten moeten tijdens de tijd dat ze op de wachtlijst staan beter geïnformeerd worden over de alternatieven die beschikbaar zijn voor binnenlandse adoptie. Daarbij denken we aan interlandelijke adoptie of de verschillende vormen van pleegzorg.

3.8. Nazorg

Het proces over adoptie eindigt niet bij de eigenlijke adoptie zelf. Integendeel, op het moment dat het adoptiekind bij het adoptiegezin terechtkomt, begint voor beide een nieuwe periode in hun leven; adoptie is immers een gebeurtenis met een grote impact. In het decreet Interlandelijke Adoptie werd een apart hoofdstuk aan nazorg gewijd. Terecht, want nazorg is vaak belangrijk voor zowel de adoptieouders, de adoptiekinderen of de biologische ouders. We opteren ervoor om dit ook in de nieuwe decreetgeving voor binnenlandse adoptie te verwerken.

Bij het uitschrijven van de nazorgregelgeving werken we een systeem uit conform aan het systeem van de interlandelijke adoptie. Nazorg zal dan worden voorzien door de binnenlandse adoptiedienst. We kiezen er omwille van de grote expertise van de adoptiedienst voor om hem deze taak toe te vertrouwen.

We kiezen er verder ook voor om te bepalen dat de Vlaamse Regering een aantal verenigingen kan erkennen op basis van de voorwaarden die in het decreet worden beschreven. Deze verenigingen kunnen erkend worden als trefgroep, waarvan de leden ofwel geadopteerden zijn ofwel adoptieouders. Binnen deze groep kunnen dan ervaringen uitgewisseld worden. Een vereniging wordt steeds erkend op basis van het advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

3.9. Inzagerecht en gegevensdeling

Momenteel is er in de Belgische regelgeving nog geen specifieke regeling voor het inzagerecht van geadopteerde kinderen die via binnenlandse adoptie werden geadopteerd. Als gevolg hiervan kunnen individuen enkel informatie consulteren op basis van de Privacywet van 1992, die stelt dat "het recht om de gegevens die over hem of haar bewaard worden bij elke organisatie of overheid in te kijken."³⁰ De gegevens in een adoptiedossier die enkel over de geadopteerde gaan, vallen hier dus onder. Dat werd door mevrouw Van den Berghe tevens bevestigd in de hoorzittingen van 3 december 2014 betreffende de gedwongen adopties. Ook het Kinderrechtencommissariaat pleit ervoor om dit inzagerecht duidelijk te versterken, omdat kinderen uit de binnenlandse adoptie enkel een beroep kunnen doen op de privacywetgeving – het gaat hierbij enkel over gegevens over de geadopteerde zelf³¹. Rootsvragen zijn de meest voorkomende hulpvragen tijdens de nazorg in de adoptieprocedure³².

Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe decreet inzake interlandelijke adoptie wordt dit wel geregeld voor interlandelijke adoptie. Iedere geadopteerde die ouder

³⁰ Jeugdrecht. 2013-14. Inzagerecht bij Interlandelijke adoptie. http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=364.

³¹ Kinderrechtencommissariaat. Gedwongen adopties vanuit kinderrechtenperspectief. http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/2014_2015_13_advies_gedwongen_adopties_hoorzitting_0.pdf.

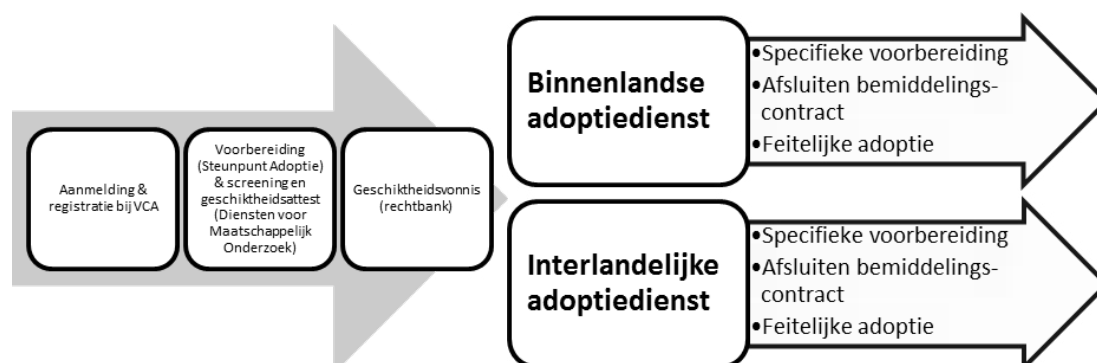
³² Marlies Van Kerckhoven. Nazorg bij binnenlandse en buitenlandse adoptie: kwalitatief onderzoek aan de hand van diepte-interviews en twee casestudies.

is dan twaalf jaar, heeft het recht om zijn adoptiedossier in te zien (onder begeleiding) en om een kopie te krijgen bij het VCA. Het VCA beschikt echter niet over alle dossiers. Verder kan ook elk adoptiekind toegang krijgen tot zijn of haar gegevens bij de adoptiedienst die bemiddelde bij de adoptie³³.

We hernemen dan ook het voorstel van collega Martine Taelman om een duidelijke regelgeving over gegevensdeling uit te werken. In haar voorstel tot aanpassing van het decreet van 1989 pleit ze er, net als in deze nota, voor om duidelijkere regels hieromtrent toe te voegen. We pleiten er dan ook voor om een duidelijke regeling uit te werken zoals dat ook gebeurd is bij interlandelijke adoptie. Ook hier kan het niet dat kinderen die in feitelijk dezelfde situatie zitten op een verschillende wijze behandeld worden. Net zoals in het decreet betreffende interlandelijke adoptie moet in toekomstige decreetgeving omtrent binnenlandse adoptie duidelijk een kader worden geschetst over het inzagerecht en de gegevensdeling. We leggen daarbij, gelijklopend met het decreet Interlandelijke Adoptie, de leeftijdsgrens op twaalf jaar voor het gebruik van het inzagerecht. Voor jongeren die jonger zijn dan twaalf, wordt de beslissing gemaakt door de adoptieambtenaar die daarbij rekening houdt met de maturiteit van het kind. Een kind kan zijn adoptiedossier enkel inzien onder begeleiding.

4. Besluit

Na de invoering van nieuwe decreetgeving zou het traject voor adoptie in Vlaanderen er als volgt moeten uitzien. Interlandelijke en binnenlandse adoptie lopen samen tot er moet gekozen worden voor een adoptiedienst. Daarna worden er verschillende trajecten en voorbereidingen gevormd. Hetgeen niet in deze analytische voorstelling staat, zijn de nazorg en het inzagerecht, omdat beide geen onderdeel zijn van de formele adoptieprocedure. Toch wensen we voldoende te benadrukken hoe belangrijk beide elementen zijn. Nazorg is belangrijk omdat de eigenlijke adoptie waarschijnlijk het meest ingrijpende en levensveranderende element is uit de hele adoptieprocedure. Dat geldt voor alle drie de actoren uit de adoptiedriehoek. Ook het inzagerecht is van belang. Elk kind heeft het recht om zijn of haar achtergrond te kennen. In het kader van het bredere debat van 'recht op afkomst' is inzagerecht dan ook van absoluut belang. We moeten leren uit maatschappelijke fouten uit het verleden.

We lijsten de belangrijkste elementen van de beoogde nieuwe regelgeving nog eens op. Ten eerste zal de voorbereiding voor kandidaat-adoptieouders na een nieuw decreet worden geregeld door slechts één organisatie. Kandidaat-adoptieouders zullen ook bij de adoptie van een tweede kind geen voorbereiding meer moeten volgen, ook niet als de adoptie van het ene kind interlandelijk was en het andere kind binnenlands of vice versa. Zoals gezegd, is die verantwoordelijkheid nu gesplitst over de vzw EVA-vorming – binnenkort vervangen door een nieuwe orga-

³³ Kind en Gezin. Inzagerecht voor geadopteerden uit het buitenland. <http://www.kindengezin.be/adoptie/zelf-geadopteerd/#Inzagerecht-voor-geadopte>.

nisatie – voor binnenlandse adoptie en het Steunpunt Adoptie voor interlandelijke adoptie. Door de invoering van het nieuwe decreet zal de vorming van zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie een verantwoordelijkheid worden van het Steunpunt Adoptie. Het in stand houden van twee aparte instanties voor dezelfde taak is bovendien niet wenselijk omdat meemoeders vanaf 2015 het kind van hun partner niet meer hoeven te adopteren maar het gewoon kunnen erkennen.

Ten tweede zal de screening van de kandidaat-adoptanten ook op een meer performante en kostenefficiënte manier gebeuren. Momenteel dragen de erkende binnenlandse adoptiediensten deze verantwoordelijkheid. Dat maakt dat vijf erkende adoptiediensten dit doen voor in totaal ongeveer dertig kandidaat-adoptanten per jaar na de invoering van de wetgeving voor het erkennen van kinderen van een partner. Daarom komt de screening voor binnenlandse adoptie ook terecht bij de Diensten voor Maatschappelijk Onderzoek.

Deze twee punten hebben juridische gevolgen. De bevoegdheden van het Steunpunt Adoptie en de diensten voor maatschappelijk onderzoek worden uitgebreid. De rechtsgrond en de financiering van deze twee instellingen worden reeds beschreven in het decreet van 20 januari 2012. Daar moet echter wel een aanpassing gebeuren in afdeling 3 van het decreet 'Diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie'. Het is de bedoeling dat het laatste deel daarvan wordt geschrapt (of aangepast), daar het ook bevoegdheden krijgt voor binnenlandse adoptie.

Ten derde zullen de verschillende erkende adoptiediensten op een geleidelijke manier naar elkaar toegroeien om later definitief te kunnen samensmelten tot één erkende adoptiedienst. Deze adoptiedienst zal dan structureel gefinancierd worden door de Vlaamse overheid om de kans op belangenvermenging uit te sluiten. Binnen deze adoptiedienst zal een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen het deel dat instaat voor de begeleiding van de adoptieouders en het deel dat instaat voor de begeleiding van de afstandsouders, dit zowel financieel als functioneel.

Ten vierde zullen in de nieuwe adoptieprocedure voor binnenlandse adoptie de kandidaat-adoptanten pas contact moeten opnemen met een adoptiedienst na het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis van de rechter. De adoptiedienst beslist na een gerichte voorbereiding en intake van de kandidaten die zich aanmelden of een bemiddelingscontract kan worden afgesloten. Deze doet echter geen uitspraak over de geschiktheid om te adopteren. De adoptiedienst moet in de toekomst wel de mogelijkheid hebben om in de wachtlijst voldoende verschillende ouderprofielen te hebben om zo voor ieder kind de best mogelijke matching te voorzien. Zo kan men rekening houden met voorkeuren van adoptieouders om al dan niet een ouder kind of een kind met medische problemen te adopteren.

Naast de begeleiding van de kandidaat-adoptieouders krijgt de adoptiedienst ook de taak van de begeleiding van afstandsouders op zich. Het is belangrijk dat deze twee taken, zowel financieel als functioneel, los staan van elkaar om elke vorm van belangenvermenging te vermijden. Er is vandaag echter geen enkele instelling in Vlaanderen met voldoende expertise en knowhow in de begeleiding van afstandsouders; op die manier wordt de keuze voor de binnenlandse adoptiedienst voor de begeleiding verantwoord.

Lorin PARYS

BIJLAGE:
Eerste ontwerptekst voorstel van decreet

EERSTE ONTWERPTEKST VOORSTEL VAN DECREET
HOUDENDE DE REGELING VAN DE BINNENLANDSE ADOPTIE
VAN KINDEREN

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen en definities

Art. 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet is van toepassing op de binnenlandse adoptie van een kind, zijnde een persoon van minder dan achttien jaar.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1°. binnenlandse adoptie: de adoptie die geen interlandelijke overbrenging van een kind met zich meebrengt;
- 2°. kandidaat-adoptant: de persoon die of het koppel dat een kind wil adopteren;
- 3°. geboorteouder: een ouder of een toekomstige ouder die overwegen om hun kind af te staan voor adoptie;
- 4°. adoptiebemiddeling: elke activiteit van een tussenpersoon die ertoe strekt een adoptie van een kind te realiseren;
- 5°. adoptiedienst: een door de Vlaamse Regering vergunde en erkende instelling die aan adoptiebemiddeling doet en de nazorg verstrekt;
- 6°. Vlaams Centrum voor Adoptie: de afdeling aangewezen binnen Kind en Gezin, die belast is met de nakoming van de opdrachten vermeld in dit decreet en in het decreet van 20 januari 2012;
- 7°. Vlaamse adoptieambtenaar: de ambtenaar, benoemd binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie, die de taken vervult die hem door dit decreet en het decreet van 20 januari 2012 toegewezen worden;
- 8°. Steunpunt Adoptie: een door de Vlaamse Regering erkende instelling, als vermeld in artikel 7 van het decreet van 20 januari 2012;
- 9°. adoptie van een gekend kind: de adoptie van een kind dat met de adoptant, met zijn echtgenoot of met de persoon met wie hij samenwoont, zelfs overleden, verwant is tot in de derde graad; of met wie hij reeds het dagelijkse leven deelt of met wie hij reeds een sociale en affectieve band heeft;
- 10°. decreet van 20 januari 2012: het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

Hoofdstuk 2. De voorbereiding

Afdeling 1. Kandidaat-adoptanten voor een adoptie van een ongekend kind

Art. 4. De voorbereiding, vermeld in artikel 346.2 van het Burgerlijk Wetboek, voor een adoptie van een ongekend kind wordt gegeven door het Steunpunt Adoptie en bestaat uit:

- 1°. een informatiesessie;
- 2°. voorbereidingssessies.

De informatiesessies besteden aandacht aan de verschillende vormen van pleegzorg en aan eventueel andere mogelijkheden voor het zorgen van een kind. Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant een attest waaruit blijkt dat hij de voorbereiding heeft gevolgd. De kandidaat-adoptant heeft dan één jaar de tijd om het verzoekschrift, vermeld in

artikel 1231-27 van het Gerechtelijk Wetboek¹, ontvankelijk neer te leggen op de griffie van de jeugdrechtbank anders vervalt het attest.

Art. 5. Na zijn aanmelding bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt de kandidaat-adoptant voor een adoptie van een ongekend kind uitgenodigd voor een informatiesessie.

De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en de werkwijze voor de informatiesessie alsook de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de informatiesessie.

Art. 6. De kandidaat-adoptant wordt na het volgen van de informatiesessie en zijn schriftelijke bevestiging bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, rekening houdend met het instroombeheer, uitgenodigd voor de voorbereidingssessies.

De Vlaamse regering bepaalt de inhoud en de werkwijze voor de voorbereidingssessies alsook de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de voorbereidingssessies. De Vlaamse Regering legt de principes voor het instroombeheer vast.

Afdeling 2. Kandidaat-adoptanten voor een adoptie van een gekend kind

Art. 7. De voorbereiding, vermeld in artikel 346.2 van het Burgerlijk Wetboek, voor de adoptie van een gekend kind wordt gegeven door het Steunpunt Adoptie en bestaat uit voorbereidingssessies.

De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en de werkwijze voor de voorbereidingssessies alsook de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de voorbereidingssessies.

Art. 8. Na aanmelding bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt de kandidaat-adoptant voor een adoptie van een gekend kind uitgenodigd voor de voorbereidingssessies.

Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant een attest waaruit blijkt dat hij de voorbereiding heeft gevolgd. De kandidaat-adoptant heeft dan één jaar de tijd om het verzoekschrift, vermeld in artikel 1231-3 van het Gerechtelijk Wetboek, ontvankelijk neer te leggen op de griffie van de jeugdrechtbank anders vervalt het attest.

Afdeling 3. Het Steunpunt Adoptie

Art. 9. Het Steunpunt Adoptie organiseert de voorbereiding als vermeld in artikel 4 en 7 van dit decreet en verstrekt informatie aan de kandidaat-adoptanten over alle aspecten van adoptie.

Hoofdstuk 3. Het maatschappelijk onderzoek

Art. 10. Het maatschappelijk onderzoek dat krachtens artikel 346.2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1231.29, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek door de familierechtbank wordt bevolen, wordt gevoerd door een door de Vlaamse Regering erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek, als vermeld in artikel 11 van het decreet van 20 januari 2012.

Art. 11. Nadat de familierechtbank de opdracht tot maatschappelijk onderzoek heeft bevolen, verwijst het Vlaams Centrum voor Adoptie de kandidaat-adoptant door naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek. Deze dienst neemt onver-

---

¹ In afwachting van de wijziging in het Gerechtelijk wetboek, kan gebruik gemaakt worden van de procedure voor interlandelijke adoptie. De decreetgever kan immers bepalen dat bemiddeling voor binnenlandse adoptie slechts kan indien kandidaat-adoptanten eerst geschikt verklaard werden voor (interlandelijke) adoptie door de Jeugdrechtbank.

wijld contact op met de kandidaat-adoptant. De dienst meldt elke nieuwe aanvraag aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Hoofdstuk 4. De adoptiedienst voor binnenlandse adoptie

Afdeling 1. Taken van de adoptiedienst

Art. 12. De adoptiedienst voor binnenlandse adoptie sluit alleen een overeenkomst af met de kandidaat-adoptant die beschikt over een geschiktheidsvonnis, als vermeld in artikel 1231.31 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 13.

§1. De adoptiedienst voor binnenlandse adoptie treedt op als tussenpersoon inzake adoptie met als taak te bemiddelen, de nazorg te verstrekken en de toekomstige ouders en ouders die adoptie overwegen te begeleiden en te informeren.

§2. De taken inzake adoptiebemiddeling zijn:

- 1°. het opmaken van de kindstudie en hierin de juridische en sociaalpsychologische adopteerbaarheid van het kind beschrijven;
- 2°. de kandidaat-adoptanten voorbereiden op de komst van het kind;
- 3°. de voortgang van de individuele adoptiedossiers begeleiden;
- 4°. op gemotiveerde wijze een kind voorstellen aan de kandidaat-adoptant na advies van het multidisciplinair team van de adoptiedienst;
- 5°. het zorgen voor een gepaste opvang van het kind totdat er een definitieve oplossing gevonden is.

§3. De taken inzake de nazorg zijn:

- 1°. de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan na de komst van de geadopteerde in het gezin en nazorg verlenen gedurende de eerste fase van hechting en integratie;
- 2°. de adoptant en de geadopteerde nazorg en ondersteuning aanbieden na de adoptie;
- 3°. de ondersteuning van de geadopteerde bij vragen naar zijn herkomst en zoektocht naar zijn geboortefamilie;
- 4°. de geadopteerde, op zijn of haar vraag, inzage verlenen in zijn dossier.

§4. De taken inzake begeleiding van geboorteparenten:

- 1°. hen begeleiden naar een geïnformeerde beslissing in het belang van het kind;
- 2°. hen inlichten over alternatieven voor adoptie, de juridische en psychologische gevolgen van een adoptie. Hierbij wordt de informatie, vermeld in artikel 348-4, tweede en derde lid van het Burgerlijk Wetboek meegegeven;
- 3°. in voorkomend geval, doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverlening;
- 4°. hen begeleiden na de afstand van hun kind;
- 5°. de eerste lijnhulpverlening informeren en sensibiliseren over adoptie;
- 6°. het maatschappelijk onderzoek voeren, zoals vermeld in art. 348-11 van het Burgerlijk wetboek.

§5. De adoptiedienst stelt een schriftelijke overeenkomst op met elke kandidaat-adoptant waarvoor hij bemiddelt. In die overeenkomst wordt zo exact mogelijk de procedure, de kostprijs, de duur en de gewaarborgde dienstverlening omschreven.

§6. Van ieder adoptiedossier moet de adoptiedienst, binnen de vier maanden na de totstandkoming van de adoptie, een kopie bezorgen aan de Vlaamse adoptieambtenaar.

§7. De binnenlandse adoptiedienst behoudt de mogelijkheid tot het systeem van 'directe plaatsing' waarbij het geadopteerde kind rechtstreeks bij de kandidaat-adoptanten wordt geplaatst. Dit als alternatief voor de tijdelijke pleegzorgplaatsing.

§8. De binnenlandse adoptiedienst zal op dergelijke wijze worden georganiseerd dat er zowel een functionele als financiële scheiding is tussen het begeleiden van adoptieouders en het begeleiden van de biologische ouders die wensen hun kind af te staan voor adoptie.

§9. De Vlaamse Regering kan de bepalingen in §2 tot §6 nader bepalen.

Afdeling 2. Vergunning en subsidiëring van de adoptiedienst

Art. 14. De Vlaamse Regering vergunt één adoptiedienst voor binnenlandse adoptie op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

§1. De vergunning wordt verleend voor onbepaalde duur.

§2. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag van de vergunning van de adoptiedienst. Tevens voorziet zij in een bezwaarprocedure.

Art. 15. Om vergund te worden, moet de adoptiedienst aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1°. optreden als een vereniging zonder winstoogmerk of als een publiekrechtelijke rechtspersoon;
- 2°. zijn zetel hebben op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- 3°. adoptiebemiddeling, verstrekken van de nazorg en de begeleiding van geboorteparenten en ouders die adoptie overwegen als voornaamste doel hebben;
- 4°. beschikken over of een beroep kunnen doen op een multidisciplinair team dat is samengesteld zoals bepaald door de Vlaamse regering;
- 5°. geleid worden door een persoon die beschikt over de kwalificaties zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 6°. beschikken over voldoende infrastructuur om de opgelegde verplichtingen uit te voeren en de continuïteit van de dienst te verzekeren;
- 7°. de persoonlijke levenssfeer van de kandidaat-adoptant en de geboorteparenten eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren;
- 8°. optreden in het hoger belang van het kind en met de naleving van de fundamentele rechten die het werden toegekend in het Belgisch recht en in het internationaal recht.

Art. 16.

§1. De Vlaamse Regering kan de vergunning van de adoptiedienst opheffen of schorsen voor de termijn die zij bepaalt als de adoptiedienst de bepalingen van dit decreet niet naleeft of wanneer een ernstig vermoeden bestaat dat de adoptiebemiddeling niet gebeurt in het belang van het kind. Bij opheffing of schorsing van de vergunning of wanneer de adoptiedienst zijn activiteit stopzet, treft het Vlaams Centrum voor Adoptie maatregelen in verband met afwerking en overdracht van dossiers.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake opheffing en schorsing van de vergunning.

Art. 17. De erkende adoptiedienst moet, om vergund te blijven of opnieuw vergund te worden de voorwaarden in artikel 15 naleven en aan de volgende voorschriften voldoen:

- 1°. de taken, vermeld in artikel 13, kwaliteitsvol uitvoeren;
- 2°. een jaarverslag opmaken en bezorgen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud en de indieningsdatum van het jaarverslag wordt door de Vlaamse regering bepaald;
- 3°. regelmatig participeren aan het overleg tussen de verschillende actoren in binnenlandse en interlandelijke adoptie;
- 4°. beschikken over een systeem om de kwaliteit van de dienstverlening op te volgen en waar nodig bij te sturen.
- 5°. de Vlaamse regering kan bijkomende voorschriften bepalen.

Art. 18.

§1. De erkende adoptiedienst ontvangt jaarlijks een basissubsidie voor adoptiebemiddeling en nazorg. Deze subsidie bestaat uit personeels- en werkingskosten. Daarnaast ontvangt de erkende adoptiedienst een forfaitaire subsidie voor de begeleidingen van geboortemoeders.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels voor de subsidiëring van de adoptiedienst.

§2. De kandidaat-adoptant die voor adoptiebemiddeling een beroep doet op de erkende adoptiedienst, betaalt hiervoor een vergoeding aan de adoptiedienst. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en voorwaarden voor de aanrekening van een bijdrage in de kosten van een adoptie en tracht deze te harmoniseren met de interlandelijke adoptie.

Hoofdstuk 5. Het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar

Art. 19. Het Vlaams Centrum voor Adoptie, als vermeld in artikel 20 van het decreet van 20 januari 2012, heeft volgende opdrachten specifiek op het vlak van binnenlandse adoptie:

- 1°. de opdrachten bepaald in dit decreet;
- 2°. de registratie van kandidaat-adoptanten die zich aanmelden voor adoptie, de doorverwijzing van kandidaat-adoptanten naar het Steunpunt Adoptie, de inning van de bijdragen van de kandidaat-adoptanten in de kosten van de voorbereiding en de doorverwijzing naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek;
- 3°. de voortgangsrapportage van de adoptie organiseren en bewaken;
- 4°. het voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met "special needs";
- 5°. de Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot de werking van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Art. 20. Het raadgevend comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, als vermeld in artikel 20, paragraaf 8, van het decreet van 20 januari 2012, verstrekt ook adviezen over binnenlandse adoptie. Dit op eigen initiatief of op verzoek van het hoofd van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Art. 21.

§1. De Vlaamse adoptieambtenaar, als vermeld in artikel 21 van het decreet van 20 januari 2012, voert de taken, vermeld in artikel 21, paragraaf 2, van het decreet van 20 januari 2012, ook uit voor binnenlandse adoptie.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt op basis van het decreet van 20 januari 2012 en dit decreet het takenpakket en het profiel, met mandaatfunctie, van de Vlaamse adoptieambtenaar.

Hoofdstuk 6. Nazorg

Art. 22. Nazorg wordt voorzien door de binnenlandse adoptiedienst, zoals geregeld in artikel 13 van dit decreet.

Art. 23. De Vlaamse Regering kan, na advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie, een vereniging met als leden adoptanten of geadopteerden, of een combinatie van deze personen, als trefgroep erkennen. Om als trefgroep erkend te worden, moet zij voldoen aan volgende voorwaarden

- 1°. de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk,
- 2°. in haar beheersorgaan respectievelijk adoptanten of geadopteerden de meerderheid laten uitmaken,
- 3°. als doelstelling hebben respectievelijk adoptanten of geadopteerden te ondersteunen en hun belangen te onderkennen of te behartigen

Art. 24.

§1. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag en de verlenging van de erkenning van de trefgroep. Tevens voorziet zij in een beroepsprocedure. De Vlaamse Regering kan bijkomende erkenningsvoorwaarden opleggen.

§2. De erkenning kan door de Vlaamse Regering worden ingetrokken of geschorst voor de termijn die zij bepaalt indien de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd. Bij de stopzetting van de activiteiten wordt de erkenning ambtshalve geschrapt. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake intrekking en schorsing van de erkenning.

Hoofdstuk 7. Het inzagerecht

Art. 25.

§1. Elke geadopteerde heeft, vanaf de leeftijd van twaalf jaar, recht op inzage van zijn adoptiedossier. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt door de Vlaamse adoptieambtenaar beslist, rekening houdend met de maturiteit van de geadopteerde. Elke geadopteerde kan zich bij inzage laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.

§2. Elke inzage moet schriftelijk aan de Vlaamse adoptieambtenaar of aan de adoptiedienst worden gevraagd. Binnen één maand na ontvangst van de aanvraag verleent de Vlaamse adoptieambtenaar of de adoptiedienst inzage van het dossier of geeft hij aan de verzoeker kennis van zijn gemotiveerde weigering. Een kind kan zijn adoptiedossier alleen inzien onder begeleiding.

§3. Elke geadopteerde kan verzoeken om verdere informatie over zichzelf op te vragen.

§4. Er kan beroep aangetekend worden tegen de beslissing van de Vlaamse adoptieambtenaar zoals bepaald in het decreet van 1 juni 2001, gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2011, houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de uitoefening van het inzagerecht.

Hoofdstuk 8. Het toezicht

Art. 26.

§1. Het Vlaams Centrum voor Adoptie oefent het toezicht uit op de naleving van de bepalingen van dit decreet. Het Steunpunt Adoptie, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de adoptiedienst verlenen hun medewerking aan de uitoefening van het toezicht.

§2. Het toezicht ter plaatse gebeurt door de personeelsleden van het intern verzelfstandigd agentschap Zorginspectie, opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004. Zij krijgen daartoe de vrije toegang tot de lokalen van deze diensten. Zij hebben het recht alle administratieve stukken te raadplegen en krijgen op hun verzoek toegang tot de individuele dossiers en wachtlijsten.

§3. De Vlaamse Regering kan boekhoudkundige regels vastleggen.

§4. De Vlaamse Regering kan de regels voor het toezicht en de bevoegdheid van het Vlaams Centrum voor Adoptie nader bepalen.

Hoofdstuk 9. Strafbepalingen

Art. 27.

§1. Elke persoon die bij adoptie bemiddelt in de zin van dit decreet, zonder in het bezit te zijn van de vereiste vergunning, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met een geldboete van 12,50 euro tot 620 euro.

§2. Elke persoon die enig ongeoorloofd materieel voordeel haalt uit de tussenkomst in een adoptie of die met kennis van zaken een persoon heeft geholpen of bijgestaan om de overtreding te plegen, wordt gestraft met een gevangenisstraf

van een maand tot een jaar en met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro of met een van beide straffen.

§3. Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde en dit dossier niet aan het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft bezorgd na de inwerkingtreding van dit decreet, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro.

Hoofdstuk 10. Wijzigingsbepalingen

Art. 28. In artikel 7 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, gewijzigd bij het decreet van 21 juni 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. het woord "verlenging" wordt vervangen door het woord "hernieuwing";
- 2°. het woord "beroepsprocedure" wordt vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 29. In artikel 8 van hetzelfde decreet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. het woord "ingetrokken" wordt vervangen door het woord "opgeheven";
- 2°. het woord "intrekking" wordt vervangen door het woord "opheffing".

Art. 30. In artikel 10 van hetzelfde decreet, worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" telkens opgeheven.

Art. 31. In artikel 11 van hetzelfde decreet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. de woorden "inzake interlandelijke adoptie" worden telkens opgeheven;
- 2°. in paragraaf 2 wordt punt 3° opgeheven;
- 3°. het woord "beroepsprocedure" wordt vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 32. In artikel 12 van hetzelfde decreet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. de woorden "inzake interlandelijke adoptie" worden opgeheven;
- 2°. het woord "ingetrokken" wordt vervangen door het woord "opgeheven";
- 3°. het woord "intrekking" wordt vervangen door het woord "opheffing".

Art. 33. In artikel 13 van hetzelfde decreet, worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" telkens opgeheven.

Art. 34. In artikel 16 van hetzelfde decreet, wordt het woord "beroepsprocedure" vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 35. In artikel 17 van hetzelfde, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. het woord "ingetrokken" wordt vervangen door het woord "opgeheven";
- 2°. het woord "intrekking" wordt telkens vervangen door het woord "opheffing".

Art. 36. In artikel 23 van hetzelfde decreet van 20 januari 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. het woord "verlenging" wordt vervangen door het woord "hernieuwing";
- 2°. het woord "beroepsprocedure" wordt vervangen door het woord "bezwaarprocedure";
- 3°. het woord "ingetrokken" wordt vervangen door het woord "opgeheven";
- 4°. het woord "intrekking" wordt vervangen door het woord "opheffing".

Hoofdstuk 11. Slotbepalingen

Art. 37. Het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten wordt opgeheven.